

Студент 4 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто роль і основні характеристики показників ефективності діяльності підприємства на зовнішньому ринку в процесі реалізації його цілей, а також стратегічні й тактичні характеристики, які впливають на експортну діяльність. Проаналізовано підходи до оцінки ефективності експортної діяльності.

Аннотация. Рассмотрены роль и основные характеристики показателей эффективности деятельности предприятия на внешнем рынке при реализации его целей, а также стратегические и тактические признаки, которые влияют на экспортную деятельность. Проанализированы подходы к оценке эффективности экспортной деятельности.

Annotation. The role and main characteristics of the indicators of activity effectiveness of an enterprise on the foreign market were studied. Strategic and tactical characteristics that influence the export activities were defined. The approaches to assessing the export activity effectiveness have been analyzed.

Ключові слова: експортна діяльність, економічна ефективність діяльності, стратегічні й тактичні характеристики, оцінка ефективності.

Експортна діяльність є важливою і невід'ємною складовою господарської активності підприємства. Здійснення експортних операцій стає вагомим передумовою для розширення ринків збуту, збільшення обсягів виробництва та підвищення якості продукції, що, в свою чергу, дозволяє також створити сприятливе підґрунтя для зміцнення конкурентних позицій підприємства на внутрішньому ринку. Для національної економіки зростання обсягів експортних поставок суб'єктів господарювання виступає основним інструментом підтримки позитивного балансу зовнішньої торгівлі.

Проте головним критерієм доцільності активізації комерційних операцій на зарубіжних ринках для підприємства є ефективність експортної діяльності (ЕЕД). Теоретико-методологічні та практичні аспекти вирішення проблеми оцінки ЕЕД розглядалися у роботах вітчизняних та зарубіжних науковців, таких, як: А. Босак, Р. Дарміць, О. Кузьмін, С. Казанцев, О. Паршина, Л. Стровський, Ю. Логвіненко, О. Мельник, Т. Міролюбова, А. Муравйов, Л. Піддубна, Г. Пухтаєвич, І. Смирнова, А. Яковлев та ін. [1 – 9]. Слід зазначити, що прискорення процесів інтернаціоналізації, глобалізації та відповідного до них глибокого залучення вітчизняних виробників до функціонування світових ринків в умовах зростання динамізму і мінливості сучасного ринкового середовища обумовлюють необхідність аналізу ефективності експортної діяльності підприємства.

Для систематизації та аналізу експортної діяльності виробничо-економічних систем доцільно виділити визначальні фактори, що впливають на систему експортної діяльності підприємств.

Ефективність є відображенням результативності функціонування економічної системи, що визначається (статичний аспект) співвідношенням отриманого економічного ефекту (результату) та витрат ресурсів (факторів), які обумовили досягнення такого ефекту, з урахуванням (динамічний аспект) міри досягнення поставлених цілей, стратегічних пріоритетів, функціонального розмаїття системи та ін.

Стратегічні характеристики – це складові, які визначають вплив на систему експортної діяльності підприємства при реалізації стратегічних цілей його функціонування, а тактичні характеристики – це основні складові, які визначають вплив на систему експортної діяльності підприємства при реалізації тактичних цілей його функціонування.

Структура стратегічних і тактичних характеристик експортної діяльності підприємства наведено на рисунку.

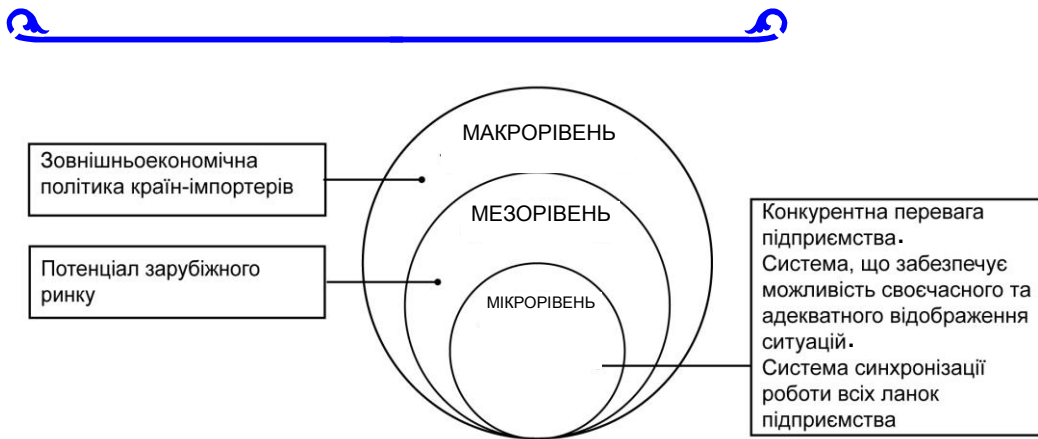

Рис. Структура стратегічних і тактичних характеристик експортної діяльності підприємства

До зовнішніх факторів, які визначають стратегічні й тактичні характеристики експортної діяльності підприємства, належать:

- зовнішньоекономічна політика держави-експортера;
- світова господарська ситуація;

політична, економічна та маркетингова ситуація в країнах, що входять у зони експортної діяльності підприємства.

До внутрішніх факторів, що визначають стратегічні й тактичні характеристики експортної діяльності підприємства, відносяться:

- організаційна структура підприємства;
- інформаційне забезпечення експортної діяльності підприємства (якість інформації, швидкість отримання інформації);
- якість макроекономічного аналізу ситуації в країні-експортері;
- здатність до якісного аналізу кон'юнктури ринків товарів, що дозволяє своєчасно і ефективно задовольняти виявлені потреби в продукції, послугах;
- необхідний рівень адаптивних якостей, що дозволяють гнучко реагувати на зміни зовнішнього ринку (технологічна, ресурсна, організаційна гнучкість підприємства, як виробничо-економічної системи);

Також завдяки внутрішнім і зовнішнім факторам ЕД, поширюється наявність різних підходів до визначення ефективності експортної діяльності, серед яких слід зазначити такі: витратний, балансовий, порівняльний, індикаторний, збалансованої оцінки.

Сучасна економічна ситуація характеризується високим ступенем невизначеності. Але багато підприємств мають обмежені можливості ефективного розвитку зовнішньоторговельної діяльності.

Зовнішні та внутрішні чинники формують характеристики експортної діяльності підприємства. Аналіз перерахованих факторів дозволяє визначити загальну структуру для стратегічних і тактичних ознак експортної діяльності підприємства.

Подальше дослідження та методичне опрацювання полягає у вивченні питань урахування впливу розподілу експортної продукції підприємства за стадіями життєвого циклу на ефективність експортної діяльності.

Наук. керівн. Возненко Н. І.

Література: 1. Кизим М. О. Збалансована система показників : монографія / М. О. Кизим, А. А. Пилипенко, В. А. Зінченко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 192 с. 2. Внешнеэкономическая деятельность предприятия / Л. Е. Стровский, С. К. Казанцев, Е. А. Паршина и др. ; под ред. Л. Е. Стровского. – 2-е изд., перераб и доп. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 823 с. 3. Лапыгин Ю. Н. Стратегическое развитие организации / Ю. Н. Лапыгин, Д. Ю. Лапыгин, Т. А. Лачина ; под ред. Ю. Н. Лапыгина. – М. : Кнорус, 2005. – 288 с. 4. Мельник О. Індикатори оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства / О. Мельник, Ю. Логвіненко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2007. – № 15(599). – С. 124–130. 5. Миролубова Т. В. Совершенствование внешнеэкономической деятельности предприятий в условиях рыночной экономики : автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.05 / Т. В. Миролубова. – Екатеринбург : Рос. АН, Урал. отд-ние, Ин-т экономики, 1992. – 20 с. 6. Піддубна Л. І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління : монографія / Л. І. Піддубна. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 368 с. 7. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки [Текст] / Г. О. Пухтаєвич. – К. : КНЕУ, 2005. – 254 с. 8. Смирнова І. А. Основные факторы эффективности внешнеэкономической деятельности предприятия [Текст] / И. А. Смирнова. – Вестник СГСЭУ. – 2006. – № 13(2). – С. 67–70. 9. Яковлев А. И. Усовершенствование методов опре-

деления эффективности внешнеэкономической деятельности / А. И. Яковлев // Финансы Украины. – 1998. – № 9. – С. 28–34. 10. Кузьмін О. Є. Планування, організування та мотивування зовнішньоекономічної діяльності [Текст] / О. Є. Кузьмін, А. О. Босак, Р. З. Дармиць. – Львів : Вид. Національного університету "Львівська Політехніка", 2009. – 324 с. 11. Гонтарева І. В. Категоріальний апарат оцінювання ефективності розвитку підприємств / І. В. Гонтарева, Р. М. Нижегородцев // "Економіка розвитку". – 2012. – № 3(63). 12. Піддубна Л. І. Експортний потенціал машинобудівного комплексу Харківської області України в контексті викликів глобальної конкуренції / Л. І. Піддубна // "Економіка розвитку". – 2012. – № 3(63).

УДК 658.15:339.54

Рогулін Р. О.

Студент 4 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИ ЙОГО ОЦІНКИ

Анотація. Проаналізовано та систематизовано наукові підходи до визначення поняття фінансового потенціалу підприємства та методів його оцінки. На основі визначень науковців запропоновано визначення поняття фінансового потенціалу ЗЕД та методи його оцінки. Визначено особливості категорій "фінансовий потенціал" та "фінансовий потенціал ЗЕД підприємства".

Аннотация. Проанализированы и систематизированы научные подходы к определению понятия финансового потенциала предприятия и методов его оценки. На основе подходов ученых предложены определения понятия финансового потенциала ВЭД и методы его оценки. Определены особенности категорий "финансовый потенциал" и "финансовый потенциал ВЭД предприятия".

Annotation. The scientific approaches to the definition of the financial potential of a company and the methods of evaluation are analyzed and systematized. On the basis of scientific approaches the definition of financial potential of FEA and methods of its assessment are proposed. The features of categories of financial potential and the financial potential of FEA of company are determined.

Ключові слова: фінансовий потенціал підприємства, фінансовий потенціал ЗЕД, фінансові ресурси підприємства, фінансові можливості підприємства, валютні ресурси підприємства.

В умовах триваючого посилення конкуренції між підприємствами у міжнародному бізнесі все більшого значення набувають практичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства у зовнішньоекономічній діяльності (ЗЕД). При цьому зазначений напрям менеджменту є базовим щодо таких елементів, як управління якістю, розробка та просування нових асортиментних груп і т. д. У цьому і полягає актуальність викладеної теми.

Метою роботи вдосконалення поняття фінансового потенціалу ЗЕД підприємства та методів його оцінки.

Об'єктом дослідження є фінансовий потенціал ЗЕД підприємства, предметом – процес формування методів забезпечення фінансового потенціалу ЗЕД підприємства.

Фінансовий потенціал як складова потенціалу підприємства розглядається лише окремими авторами (Ковальов В. В., Толстих Н. Т., Сорокіна Н. А., Стахно Н. Д., Кайгородов О. Г. та ін.) і з цієї причини його зміст до тепер остаточно не визначено. Що стосується категорії "фінансовий потенціал ЗЕД підприємства", то його визначення в економічній літературі взагалі не зустрічається.

На основі дослідження сутності "фінансового потенціалу підприємства" були систематизовані визначення цієї категорії за підходами до трактування (табл. 1). Далі визначення науковців були звужені до визначень поняття фінансового потенціалу ЗЕД підприємства.

Дані, наведено в табл. 1, свідчать, що у науковому дискурсі присутнє розмаїття уявлень про фінансовий потенціал підприємств. Загалом переважає так званий ресурсний підхід до розуміння фінансового потенціалу.